

Aan: het college van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad
Betreft: oproep van de deelnemers van de omgevingstafel

Ter bespreking bij de opbrengst van het participatietraject op weg naar de eerste Rotterdamse omgevingsvisie.

Datum: 25 januari 2021

Geachte dames, heren,

Inleiding

Wij, deelnemers van de omgevingstafel, hebben in het kader van de participatie ten behoeve van de eerste Rotterdamse omgevingsvisie tussen september 2020 en januari 2021 gesprekken gevoerd. We zijn een diverse groep van 24 deelnemers en vertegenwoordigen dan ook een brede samenstelling van belangen. Deze brede samenstelling sluit aan op de integraliteit van de koers die de omgevingsvisie voor de ontwikkeling van Rotterdam beschrijft. In vier bijeenkomsten hebben we gesproken over thema's zoals leefbaarheid in de stad, groen, mobiliteit, bedrijvigheid en verstedelijking. Daarnaast hebben we het met elkaar gehad over ruimtelijke opgaven die horen bij meer abstracte thema's, zoals de inclusieve stad, de energietransitie en de economische transitie.

We onderschrijven de 5 perspectieven en kernpunten. We roepen u op om tijdens de bespreking van De Tussenstand expliciet aandacht te geven aan de uitdagingen die wij met elkaar belangrijk vinden om te komen tot een goede, realistische en sterke eerste omgevingsvisie.

De omgevingstafel, een spannend en nieuw participatie-instrument

Het was de eerste keer dat wij deelnamen aan de omgevingstafel, een nieuw participatie-instrument. Een gesprek in deze samenstelling is nog niet eerder zo gevoerd en de opbrengst vooraf was onzeker. Dat hebben we als spannend, verfrissend en waardevol ervaren.

Wij vinden dat de omgevingstafel een belangrijk participatie-instrument is om tot de omgevingsvisie te komen. We zien absoluut de meerwaarde van de gekozen aanpak waarbij alle belangen bij elkaar zijn gebracht. De gesprekken hebben ons meer inzicht gegeven in de wederzijdse belangen die spelen bij de opgaven in de stad. Onze complimenten voor de vormgeving van het proces, het omgevingsmanagement en de organisatie van de tafel.

De juiste koers en richting voor een sterk Rotterdam

We doen een oproep aan u als bestuur om te komen tot een omgevingsvisie die is als een kompas: koers- en richtingbepalend. Rotterdam heeft een omgevingsvisie nodig die op stedelijk niveau kaders en sturing geeft. De kunst is om vanuit langetermijnperspectief naar de ontwikkelingen in de stad te kijken. Combineer deze focus op het stedelijk niveau met een goede doorvertaling naar het lagere schaalniveau, daar waar nodig.

Als deelnemers ervaren wij de urgentie om tot keuzes te komen daar waar complexe opgaven ruimtelijk met elkaar botsen. Het kiezen van de juiste koers en richting met de omgevingsvisie vinden we belangrijk voor een sterk en veerkrachtig Rotterdam. Daarnaast is voor ons de omgevingsvisie goed als deze toekomstbestendig, realistisch en regionaal verankerd is. Met een juiste beschrijving van 'goede groei' kan Rotterdam verder worden verstevigd.

Identiteit

Alle keuzes die in de omgevingsvisie gemaakt worden, moeten genomen worden vanuit de identiteit en eigenheid van Rotterdam. Rotterdam denkt altijd vooruit, met de Nieuwe Maas als sterk symbool voor de constante beweging. Rotterdam is internationaal, ondernemend, rauw en experimenteel. Werelds, grensverleggend en no-nonsense. Met ooit de grootste haven van de wereld, die zich nu heeft ontwikkeld tot slimste haven van de wereld en koploper in digitalisering. Met internationaal opererende kennis- en onderwijsinstellingen.

We denken groot maar ons hart zit evenzoveel in het kleine. Met oog voor wat goed is voor de regio, de stad en de wijk. We houden nadrukkelijk aandacht voor de couleur locale en de eigenheid van Rotterdam. We houden van veranderen. Maar als we merken dat iets niet werkt, dan stoppen we ermee. Tegelijkertijd hebben we aandacht voor dáár waar het niet goed gaat. Armoede, onderwijsachterstanden en kwetsbare mensen en wijken. In alle openheid willen we daarvoor samenwerken met als één gezamenlijk doel: Rotterdam een sterkere stad maken. Als we samen focussen op het doel, vervagen de grenzen.

In de omgevingsvisie moet die typische Rotterdamse mentaliteit terugkomen; deze sluit ook aan bij Make it Happen, de gezamenlijke citymarketing.

Voor alle Rotterdammers

De omgevingsvisie beschrijft de koers voor het fysieke domein. Deze koers moet alle Rotterdammers - bewoners, ondernemers en bezoekers - de mogelijkheid bieden om zich te kunnen ontplooiën. De uitdaging is om keuzes te maken die ervoor zorgen dat bewoners en bedrijven zich verder kunnen ontwikkelen. Samen maken we de stad. Zet hen daarom centraal en niet alleen de ruimtelijke opgave en afwegingen!

Durf te kiezen

De visie gaat over het maken van systeemkeuzes. Op deze keuzes richten we de stad vervolgens verder in. Daardoor wordt, direct of indirect, helder wat prioriteit krijgt, op alle niveaus. We dagen u uit de consequenties van die keus te dragen. We verwachten van de visie echte keuzes die toekomstbestendig zijn. Kiezen kan voor ons ook afstemming in de tijd zijn: doen we alles tegelijkertijd of ontwikkelen we stap voor stap? Het laat zien wat voor stad je wilt zijn, nu en in de toekomst. Het vraagt lef op z'n Rotterdams!

Durf te kiezen betekent ook: niet kiezen voor maar één belang. Durf te kiezen voor een stapeling van belangen. Dit kan juist leiden tot nieuwe kansen. Ook al hebben we soms tegenstrijdige belangen, we hebben elkaar nodig. Durf te kiezen voor multifunctionele oplossingen. Daaruit kunnen mooie, nieuwe en totaal onverwachte dingen ontstaan.

Zo kan inclusief en gezond samengaan met verdere verdichting van de stad. Het slim gebruik maken van platte daken voor groen draagt tegelijkertijd bij aan de klimaatadaptatie en problemen als hittestress. Denk niet te veel in tegenstrijdigheden. Durf te kiezen en blijf dromen, zo blijft er ruimte voor experiment en verandering.

Het 'hoe', daar moeten we het samen over hebben...

Dat we moeten kiezen en waarom is in de meeste situaties wel helder. Maar de wijze waarop de keuzes worden uitgevoerd, het 'hoe', dat moeten we juist samen stap voor stap ontdekken.

Wat we daarom al wel al willen meegeven: hou als gemeente een open, helpende, meewerkende houding naar bewoners, ondernemers en bedrijven met initiatieven. En bedenk dat uitblinken op alle punten niet gaat. Kies voor een duidelijke focus en op welke punten een project moet excelleren. Geef ruimte voor leren en vernieuwing en borg in de visie het intersectoraal samenwerken op alle schaalniveaus. De omgevingsvisie moet op termijn gaan doorwerken in andere instrumenten van de Omgevingswet zoals het omgevingsplan.

Rotterdam is goed in grote projecten, een aanpak die zijn succes heeft bewezen met onder andere de Kop van Zuid en de Erasmusbrug, de aanpak van de binnenstad onder de naam City Lounge en de recente ontwikkeling van Hart van Zuid. Ga voor kwaliteit en investeer daarin. Maak realistische keuzes, maak duidelijk waar je prioriteit aan geeft en waarom. Wees helder in wat je niet doet. Uitvoering gaat ook over financiering. Creëer coalities waarmee je financiering kan binnenhalen en aanspraak kan maken op rijksfinanciering.

Rotterdam: de buurt, de wijk, de stad, de haven, de regio

We vragen specifiek aandacht voor het leven in de bestaande stad. Leven gebeurt tussen de stenen. Groei vanuit de bestaande stad en laat groei ten goede komen aan de bestaande stad. We verwachten dat de omgevingsvisie de balans bewaakt tussen wonen, werken, mobiliteit, groen en voorzieningen.

De vraagstukken zijn complex, een hapklare oplossing is zeldzaam. Bij het ene vraagstuk moet je inzoomen, bij het andere moet je uitzoomen. En soms allebei. Bekijk bij elke keuze of elk vraagstuk wat dit betekent op buurt-, wijk- of gebiedsniveau. Wees vervolgens helder over de wijze waarop keuzes worden gemaakt, procesmatig en ook inhoudelijk. De vijf perspectieven bieden een goed handvat om keuzes te maken. Het maakt een complete afweging mogelijk en geeft inzicht in het verzachten van eventuele consequenties van keuzes.

We vragen speciale aandacht voor onderstaande onderwerpen in de omgevingsvisie om tot een sterke en aantrekkelijke stad te komen.

De buurt, de wijk, de stad

* Een sterke stad bestaat uit gemengde, leefbare wijken. Zorg dus niet alleen voor differentiatie in de stad maar ook in de wijken. Met een divers woonaanbod en functies. We willen geen eenzijdigheid.

* Zet in op multifunctioneel ruimtegebruik, mix waar kan. Geef kansen door het combineren van belangen en andere, nieuwe vormen van ruimtelijke inrichting. Denk

aan een hockeyveld met een waterberging daaronder. Of een bedrijventerrein waar 's avonds plek is voor festivals.

* Creëer de '15 minuten'-stad. Hierin is alles wat je nodig hebt, dichtbij. Denk aan basisbehoeften zoals winkels en gezondheidsvoorzieningen maar ook werk en culturele en maatschappelijke voorzieningen.

* Koester tegelijkertijd de stedelijke maatschappelijke en culturele voorzieningen die Rotterdam rijk is en de stad aantrekkelijk maken voor zowel bewoners als bezoekers van buitenaf.

* Behoud ruimte om met grote groepen bij elkaar te komen voor cultuur, experiment en ontmoeting.

* Geef veiligheid een solide plek in de omgevingsvisie. Fysieke veiligheid zoals rondom bouwwerken en in de buitenruimte. Maar ook sociale veiligheid en zelfredzaamheid om zo kwetsbare groepen te beschermen. Neem veiligheid als ontwerpprincipes mee bij het begin van het proces. Dit biedt zoveel meer kansen. Als we – ook in de geest van de Omgevingswet - uitgaan van 'ja, mits', in plaats van 'nee, tenzij' kun je maatwerk aanbieden.

* Er zijn gebieden in de stad die vergrijzen. We vragen aandacht voor de geschikte (woon)oplossingen die er nodig zijn voor de ouderen.

* Kies voor een stad waar je gemakkelijk kan bewegen met goed openbaar vervoer of op de fiets. We willen geen stad waar je voortdurend een auto nodig hebt om ergens te komen. Verbind de mobiliteitstransitie met andere doelen, zoals verdichting, vergroening en attractiviteit.

* Hoogwaardig openbaar vervoer met goede aantakkingen op andere vervoerstromen maakt de stad inclusiever en stadsdelen diverser, doordat gebieden beter verbonden raken en barrières worden weggenomen.

* De diversiteit en grote groep jongeren die Rotterdam heeft, maakt de stad aantrekkelijk voor ondernemers. Goede bereikbaarheid en nieuwe vormen om dit te organiseren zijn belangrijk. Geef jongeren kansen door wonen, werken en opleiden dichtbij te organiseren, zodat ze op de fiets naar hun werk kunnen. Het verbindt hen aan de stad en maakt de stad sterker.

* Combineer verdichting met vergroening. Versterk bestaande groengebieden, richt wijken en verbindingen groen in. Met de 7 stadsprojecten slaan we al een nieuwe richting in. De aanleg van bijvoorbeeld een dakpark vraagt een grote investering maar levert ook veel op.

De haven, economie en innovatie

* De haven van Rotterdam is een van de economische motoren van Nederland en de meest innovatieve ter wereld. 'De Silicon Valley van de maritieme wereld'. Geef ruimte aan de (energie)transitie van de haven.

* Rotterdam is van oudsher een werkstad. Wij herkennen de enorme vraag naar woningen in Rotterdam. Tegelijkertijd staat de ruimte voor werken, zowel fysiek als de milieuruimte, onder druk. Daarom vragen we aandacht voor de werkgelegenheid, voor alle doelgroepen, zowel voor denkers, makers en doeners.

* Tegelijkertijd liggen hier ook kansen als we kijken naar functiemening, denk aan waterberging in het kader van klimaatadaptatie. Of aan de mix van wonen en bedrijvigheid, echter alleen daar waar het kan.

* Innovatie vraagt om ruimte, vooral voor bedrijven in de haven. Die (milieu)ruimte is niet altijd te mengen met andere functies, het is belangrijk om ook dat te benoemen in de omgevingsvisie.

* Innovatie vraagt om kennis. Belangrijk hierbij is de ook de interactie tussen kennisinstellingen en bedrijven. Denk aan het stimuleren van innovatie door het mixen van klassieke bedrijvigheid en start-ups.

De regio

* Rotterdam is een stad met een eigen identiteit maar heeft ook een goede relatie met en een verantwoordelijkheid naar de burens. Veel thema's gaan verder dan de gemeentegrenzen. Regionale afstemming en verankering is dan ook wenselijk.

* Door afstemming en gesprek met de omliggende gemeenten en de regio over de verschillende omgevingsvisies, vergroten we de oplossingspotentie. Praat niet alleen over maar ook mét de regio!

* Met een regionale bril en samenwerking kunnen we de druk op ruimte voor wonen, werken en bedrijvigheid aanpakken. Kijk ook naar dingen die buiten de stad kunnen worden georganiseerd.

* Combineer hoogwaardig, hoogfrequent openbaar vervoer met kennisintensieve bedrijvigheid en de ontwikkeling van hoogwaardige werkgelegenheid zoals de toekomstige Erasmus MC Campus (i.o.). Dit is vergroot het verdienvermogen van de stad en de regio.

Tot slot

Als omgevingstafel moedigen we u aan om op z'n Rotterdams, dus met lef, keuzes te maken. Onze oproep aan u als bestuurders is om bovenstaande inzichten in uw gesprek en afwegingen ter harte te nemen. We beseffen dat de keuzes die we vragen ook voor u als bestuur complex zijn. De beste weg is niet altijd de makkelijkste weg. We zijn dan ook van harte bereid in de (nabije) toekomst met u mee te denken.

Met vriendelijke groeten,
De deelnemers aan de omgevingstafel:

Rotterdam Festivals
Sportbedrijf Rotterdam
WMO Radar
Rotterdams Milieucentrum
Stichting Natuurstad Rotterdam
Stichting BOOR
Erasmus (U)MC
Metaalunie/VNO-NCW
MKB, Rijnmond
Rotterdam Partners
Havenbedrijf Rotterdam
RET
Woonbron

Blauwhoed (namens Platform
Ontwikkeling Rotterdam)
Fakton Development (namens
Platform Ontwikkeling Rotterdam)
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
DCMR, milieudienst Rijnmond
Deltalinqs
Burgerpanel Rotterdam
SKAR
Lokaal
Nationaal Programma Rotterdam Zuid
R'damse Nieuwe
Natuur en Milieufederatie Zuid-
Holland